

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság
1.Bf.79/2011/30.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2012. év május hó 15. napján megtartott nyilvános fellebbezési tárgyalás alapján meghozta és 2012. év május hó 17. napján kihirdette a következő

Ítéletet:

A csalás bűntette miatt vádlott és társai ellen indított büntetőügyben a Fővárosi Bíróság 17.B.158/2006/200. számú ítéletét I. r., II. r. III. r. és XXVII. r. vádlottal szemben **megváltoztatja.**

A I. r., II. r. és III. r. vádlott terhére rótt csalás bűntettét egyaránt folytatólagosan elkövetettnek is nevezi meg.

I. r. vádlott börtönbüntetését 3 (három) évre, II. r. vádlott börtönbüntetését 3 (három) év 10 (tíz) hónapra, III. r. vádlott börtönbüntetését 2 (kettő) év 6 (hat) hónapra enyhíti.

A XXVII. r. vádlottal szemben kiszabott 7 (hét) hónap börtönbüntetés végrehajtását 2 (kettő) évi próbaidőre felfüggesztettnek tekinti.

III. r. vádlott születési neve ...

Egyebekben az első fokú ítéletet I. r., II. r. III. r., XXVII. r. vádlottal, illetve XXXI. r. vádlottal szemben helybenhagyja.

A másodfokú eljárás során felmerült 88.456 (nyolcvannyolcezer-négyszázötvenhat) forint bűnügyi költséget XXXI. r. vádlott köteles az államnak megfizetni.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s:

A Fővárosi Bíróság a 2010. év december hó 3. napján kelt 17.B.158/2006/200. számú ítéletével I. r. vádlottat társtettesként elkövetett csalás büntette (Btk. 318. § (1) és (7) bekezdés b/ pontja) miatt 3 év 8 hónap börtönbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra;

II. r. vádlottat társtettesként elkövetett csalás büntette (Btk. 318. § (1) és (7) bekezdés b/ pontja) miatt 4 év 6 hónap börtönbüntetésre és 5 év közügyektől eltiltásra;

III. r. vádlottat bűnsegédként elkövetett csalás büntette (Btk. 318. § (1) és (7) bekezdés b/ pontja) miatt 3 év börtönbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltásra;

XXVII. r. vádlottat társtettesként elkövetett csalás büntettének kísérlete (Btk. 318. § (1) és (5) bekezdés a/ pontja) miatt 7 hónap börtönbüntetésre, melynek végrehajtását az ítélet jogi indokolása szerint 2 évi próbaidőre felfüggesztette, és XXXI. r. vádlottat társtettesként elkövetett csalás büntettének kísérlete (Btk. 318. § (1) és (5) bekezdés a/ pontja) miatt 10 hónap börtönbüntetésre és 1 év közügyektől eltiltásra ítélte.

A II. r. vádlott és III. r. vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időt a kiszabott szabadságvesztés büntetésekbe beszámította.

Az 1.sz. pénzügyi magánfél polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasította.

Rendelkezett az elsőfokú bíróság a I. r. vádlott ingatlan tulajdoni hányad részeire elrendelt zár alá vételről akként, hogy amennyiben a magánfél 60 napon belül nem igazolja, hogy a polgári jogi igényét érvényesítette abban az esetben a zár alá vételt feloldja.

A nyomozás során lefoglalt iratok lefoglalásának megszüntetéséről és a bírói iratok közötti kezeléséről rendelkezett.

Kötelezte a vádlottakat a felmerülés arányában az elsőfokú eljárás során felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

A 39 vádlottas ügyben az ítélet ellen az I. r. vádlott és védője felmentésért, a II. r. vádlott és védője elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért, a III. r. vádlott és védője felmentésért, a XXVII. r. vádlott és védője három nap gondolkodási idő fenntartását követően elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért és a XXXI. r. vádlott és védője elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért jelentett be fellebbezést.

Az ügyész valamennyi vádlott vonatkozásában tudomásul vette az ítéletet, ahogyan a további vádlottak és védőik is, így velük szemben az ítélet elsőfokon jogerőre emelkedett.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.187/2011/2. számú átiratában - és képviselője a másodfokú tárgyaláson - a védelmi fellebbezéseket alaptalannak tartotta.

Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályokat megtartotta, az ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett és a mérlegeléssel megállapított tényállása megalapozott.

Okszerűnek tartotta a vádlottak bűnösségére vont következtetést és törvényesnek a cselekmények minősítését, valamint a kiszabott büntetéseket.

Erre tekintettel indítványozta, hogy Fővárosi Ítéltábla a Fővárosi Bíróság ítéletét a fellebbezéssel érintett vádlottakat illetően a Be. 371. § (1) bekezdése alapján hagyja helyben.

Az I. r. vádlott védője a másodfokú tárgyaláson az írásban előterjesztett fellebbezését fenntartotta azzal, hogy az ítéltábla elsődlegesen változtassa meg a Fővárosi Bíróság ítéletét és mentse fel az I. r. vádlottat az ellene emelt vád alól, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezésére tett indítványt, míg harmadlagosan enyhítésért terjesztett elő kérelmet.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság eljárási szabályt sértett, mivel nem alkalmazta a Be.321. § (4) bekezdésében foglaltakat miután a vád szerinti cselekmények minősítése a Btk.318. § (1) és (6) bekezdés a/ pontja volt, ehhez képest pedig a bíróság a Btk.318. § (1) és (7) bekezdés b/ pontjában mondta ki az I. r. vádlott bűnösségét, így a vádtól eltérő minősítésre történő figyelmeztetés elmaradt.

Az elsőfokú ítéletet megalapozatlannak tartotta, mivel a megállapított tényállás ellentétes az iratok tartalmával, illetve téves ténybeli következtetéseket tartalmaz.

Nem tartotta bizonyítottnak azt, hogy az I. r. vádlott más személyek hasznára követte volna el a bűncselekményt, egyben egyetértve azzal a megállapítással, hogy az I. r. vádlott a saját hasznára sem követte el azt.

Vitatta a társtettség, a folytatólágosság és az üzletszerűség megállapítását.

Kiemelte, hogy a hitelfolyósítás egyetlen szempontra volt alapítva, ez az ingatlanfedezet, így a hitelfelvevőknek a vagyoni helyzetét, amely a fizetési képességüket igazolta volna, nem kellett vizsgálni.

Kifejtette, hogy a bank saját fedezetértékelési szabályzata szerint a fedezetértékelést végző személy a kockázatvállalás döntésében nem vehet részt, ennek ellenére arra utasították a fiókgazdagokat, így őt is, hogy a fedezetet ők ellenőrizték.

Kifogásolta, hogy az ítélet indokolásában több helyen az a szóhasználat fordul elő, hogy „tudnia kellett volna”, illetve „tudnia kellett”, amely álláspontja szerint alkalmatlan arra, hogy akár a szándékosságra, akár a minősítő körülményekre vonatkozóan következtetéseket lehessen levonni.

A II. r. vádlott védője a másodfokú tárgyaláson és írásbeli beadványaiban több irányú kérelmet terjesztett elő, így elsődlegesen a II. r. vádlott felmentését kérte, de ezen belül is tett indítványt vagylagosan részben felmentésre, illetve a cselekmények részbeni átminősítésére is, másodlagosan az ítélet megalapozatlansága (iratellenesség és téves ténybeli következtetés) miatt annak hatályon kívül helyezésére, míg harmadlagosan a kiszabott büntetés lényeges enyhítésére tett indítványt.

A védelem álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen következtetett a vádlott tudattartalmára, mivel az I. tényállási pontban írt cselekmények esetében az egész időszak kb. hat hét volt, és az első részletek fizetésének idején már nem kötöttek újabb szerződéseket, így a II. r. vádlott nem tudhatta, hogy a hitelfelvevők nem fognak fizetni, míg a II. tényállási pont alatt szereplő cselekmények esetében pedig szerződést sem kötöttek, így a II. r. vádlott ezért sem tudhatta, hogy nem kívánják majd esetlegesen a hitelfelvevők a hitelt visszafizetni, illetve, hogy erre reális esélyük sem lenne.

A II. tényállási pont alatti cselekmények kapcsán kifejtette, hogy ezen tényállások nem tartalmazzák ítéleti megállapítást arra vonatkozóan, hogy egyáltalán a kérelmezők vissza kívánták-e fizetni a kért hitelt, illetve arra sem, hogy erre nem lettek volna képesek, így tényállási elem hiányában a bűnösség megállapítása téves.

Az az ítéleti megállapítás pedig, hogy az I. és II. r. vádlott a hitelkérelmek további sorsáról előre egyeztetett, összevetve az indokolásban foglaltakkal, mely szerint az I. r. vádlott ezen esetekben nem fogja jóváhagyni a hitelt a bank részéről, egyben azt is jelenti, hogy ezen esetekben még a csalás előkészületének a megállapítása sem lehetséges a II. r. vádlott terhére.

Hangsúlyozta, hogy a II. r. vádlott csupán közvetítői tevékenységet látott el, már csak ezen okból sem lehet a szándékára vonatkozóan megalapozott következtetést levonni. Őket (II. és III. r. vádlottat) a hitelt felvevők, igénylők ugyanúgy megtévesztették, az már csak utólag derült ki a II. r. vádlott számára (a nyomozás során), hogy a hitelek nem akarták visszafizetni a hiteleket. Sérlemelte, hogy ezt az érvet, a megtévesztést a hitelfelvevők részéről 2. sz. tanúnál elfogadták, míg a II. r. és III. r. vádlottaknál nem.

Tévesnek tartotta az üzletszerűség megállapítását, mivel a II. r. vádlott csak szabályos megbízási szerződés szerinti díjat kapott, ami egyrészt nem minősülhet jogtalan haszonszerzésnek, másrészt mindössze előkészítette a szerződéseket és csak a sikeres szerződés esetében járt a díjazás, a szerződést viszont a bank kötötte a hitelfelvevőkkel. Vitatta továbbá, hogy más haszna érdekében követhetett volna el bűncselekményt, illetve az üzletszerűség amiatt sem állapítható meg, hogy több tettesi alapcselekmény van.

Ugyancsak tévesnek tartotta a folytatólagosság megállapítást, mivel a sértetti azonosság a különböző tettesek alapcselekményeit nem olvasztja a

folytatólagosság egységébe, a kár nem összegződik, mivel a tettesi alapcselekmények az V-XXXIX. r. vádlott hitelfelvételei, illetve kérelmei voltak. Ekként voltaképpen 17-17 rb. bűncselekményről lehetne beszélni.

Az okozott kár összegének ellentmondásos voltát az írásbeli beadványhoz csatolt táblázatban mutatta ki, többféle verziót összehasonlítva, amely alapján kétséges az ítéletben megállapított kár összege. Felvetette azt is, hogy a bűncselekmény az I. r. vádlott szerepe miatt hűtlen kezelésnek minősül, melynek a II. és III. r. vádlott legfeljebb bűnsegédje lehetne.

Részletesen elemezte a bank - a sértetti oldal közrehatását -, amely a szakmai hiányosságokban, a helytelen hitelezési gyakorlatban, stb. jelentkezett.

A büntetéskiszabás körében hiányolta az időmúlásnak, valamint a II. tényálláspont alatti cselekményeknek a kísérleti szakban maradásának a nagyobb súllyal történő értékelését, kifejtve egyben, hogy a büntetések a belső arányosságnak nem felelnek meg, így a II. r. vádlottal szemben kiszabott büntetést eltúlzottnak tartotta.

A III. r. vádlott védője a másodfokú tárgyaláson az írásbeli fellebbezését fenntartotta, amely elsődlegesen a III. r. vádlott felmentésére irányult, másodlagosan a kiszabott büntetés enyhítésére, továbbá kifejtette azt is, hogy az elsőfokú ítélet két okból is megalapozatlan, így iratellenes a megállapított tényállás és helytelen ténybeli következtetéseket tartalmaz.

Álláspontja szerint a III. r. vádlott azon védekezését, mely szerint a II. r. vádlott semmilyen formában nem befolyásolta abban, hogy az értébecslés mit tartalmazzon, az eljárás során nem sikerült cáfolni, azaz az ingatlanok piaci értékét a III. r. vádlott szabadon állapította meg. Kifejtette, hogy az elsőfokú ítélet indokolásának szóhasználata a III. r. vádlott szándékát illetően csupán feltételezésre utal, azaz „a nehezen hihető”, illetve „tisztában kellett, hogy legyen” kitételekre ítéletet alapítani nem lehet.

Annak hangsúlyozása mellett, hogy a III. r. vádlott nem tudatosan értékelte túl az ingatlanokat, kiemelte, hogy „a saját hasznuk” csak a megbízási szerződésben szereplő úgynevezett sikerdíj volt, kikötése a bírói gyakorlat szerint nem tekinthető csalás megvalósulását eredményező, jogtalan haszonra törekvő (mást tévedésbeejtő) magatartásnak.

Ennek következtében hiányzik egy tényállási eleme a csalásnak, mivel a haszonszerzés nem volt jogtalan.

Emellett a III. r. vádlott, aki értébecslő jogosítvánnyal nem rendelkezett (bár ilyen tanfolyamatra járt), miután az ingatlanok értébecslését elvégezte, azt az ingatlan értébecslésre jogosult 2. sz. tanúhoz elvitte a II. r. vádlottal együtt, aki azokat nem kifogásolta, leellenőrizte és aláírta, bélyegzővel látta el.

Ezt követően pedig a bank ellenőrizte a már elkészült értébecslés ismeretében az ingatlant, de kifogást a banki alkalmazottak sem emeltek.

Ráadásul az első két esetben a banki főosztály munkatársa ellenőrizte az értékbecslést és a forgalmi értéket elfogadva, csupán a hitel kockázati értéket állapította meg alacsonyabb mértékben, de az igényelt hitel nagyságán ez nem módosított.

A védő kiemelte a sértetti közrehatást, azaz álláspontja szerint a bekövetkezett kár nem a III. r. vádlottnak és a hitelközvetítő II. r. vádlottnak volt felróható, hanem az a bank nem megfelelő működésére vezethető vissza.

A fentieken túlmenően az enyhítő körülmények jelentős súlyára tekintettel, figyelemmel a bűnsegédi elkövetésre, lehetőséget látott a kétszeres enyhítés alkalmazására is.

A XXVII. r. vádlott védője a másodfokú tárgyaláson elsődlegesen felmentésre, másodlagosan pedig enyhítésre tett indítványt.

Álláspontja szerint a XXVII. r. vádlottat is megtévesztették, valójában nem tudta, hogy mit írt alá, és ténylegesen hitelt sem akart felvenni.

Emiatt az elsőfokú bíróság a tényállást tévesen állapította meg.

Az enyhítés kapcsán elsődlegesen az ítélet belső arányosságára hivatkozott.

A XXXI. r. vádlott védője írásban csatolta az 5066-M654/2012. számú, a felkérésére készített igazságügyi elmeorvos-szakértői véleményt, mely szerint a XXXI. r. vádlott magas vérnyomásos betegségben, enyhe fokú gyengeelméjűségben és kevert személyiségzavarban szenved.

Az enyhe fokú gyengeelméjűsége és a jelentős mértékű személyiségzavara enyhe mértékben korlátozták a cselekményei következményeinek felismerésében, illetve abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjen.

A szakvélemény megállapította, hogy a XXXI. r. vádlott ezen betegségei, pszichés állapota a börtöntűrő képességét enyhe mértékben korlátozza.

A védő erre tekintettel indítványozta tárgyalás tartását bizonyítás felvétele céljából és a szakvéleményt elkészítő szakértők igazságügyi szakértőkénti bevonását, vagy más igazságügyi elmeorvos-szakértő kirendelését ugyanezen kérdések megválaszolására.

A XXXI. r. vádlott védője a másodfokú tárgyaláson kifejtette, hogy a XXXI. r. vádlott vonatkozásában a vádirat hiányos, mivel az csak a hamis értékbecslést tartalmazza, azaz abban csak a tévedésbeejtés szerepel.

Ez alapján a csalás nem állapítható meg, a hiányzó tényállási elem az indokolásból álláspontja szerint nem pótolható, annak beemelése a vádelvet sértené.

A tényállásszerű magatartást az ítéletben is csak a I. pont alatt szereplő tényállások tartalmazzák, azonban a II. pont alatti tényállásoknál az általa említett hiányosság állapítható meg.

Erre tekintettel a XXXI. r. vádlott terhére a vádirat, illetve az ítéleti tényállás alapján csak magánokirat-hamisítás vétsége állapítható meg, amely miatt viszont elegendő a megrovás, vagy próbára bocsátás alkalmazása, figyelemmel a rendkívüli időmúlásra.

Ezen túlmenően a büntetés enyhítése érdekében fenntartotta a fellebbezését, nagyobb napi tétel számú, jelentősebb mértékű pénzbüntetés kiszabását indítványozta, hivatkozva arra az egyéb enyhítő körülmények mellett, hogy két kiskorú gyermek tartásáról gondoskodik a XXXI. r. vádlott és munkahellyel, jövedelemmel rendelkezik.

Az I. r. vádlott utolsó szó jogán a felmentését kérte és ártatlannak vallotta magát.

A II. r. vádlott szintén ártatlannak vallotta magát és kiemelte, hogy nem volt joga vizsgálni a hitelkérők jövedelmi viszonyait.

A III. r. vádlott szintén az ártatlanságát hangoztatta azzal, hogy anyagi haszna nem származott a cselekményekből.

A XXVII. r. vádlott a védőjéhez csatlakozott, míg a XXXI. r. vádlott egyrészt bocsánatot kért, másrészt a védő által indítványozott pénzbüntetéssel egyetértett.

A Fővárosi Ítéltábla a XXXI. r. vádlott védője indítványának helyt adva igazságügyi elmeorvos-szakértői vélemény beszerzését rendelte el, szakértőként a Semmelweis Egyetem Általános Orvostudományi Kar Igazságügyi és Biztosítás-orvostani intézetet rendelte ki.

Erre tekintettel az ítéltábla a Be. 363. § (2) bekezdés b/ pontja alapján bizonyítást vett fel és a másodfokú tárgyaláson felolvasta a 6470/2012. számú igazságügyi elmeorvos-szakértői véleményt, mely szerint a XXXI. r. vádlott nem elmebeteg, tudatzavarban, szellemi leépülésben, személyiségzavarban nem szenved és nem szenvedett a cselekmény elkövetésének idején sem, amely képtelenné tett volna vagy korlátozta volna abban, hogy a cselekménye következményeit felismerje vagy e felismerésnek megfelelően cselekedjen.

A XXXI. r. vádlott értelmi képessége a normalitás alacsonyabb övezetében húzódik, de nem gyengeelméjű, a mindennapi életviteléhez szükséges praktikus ismeretekkel rendelkezik, azokat megfelelően alkalmazni képes.

Nem szenved olyan megbetegedésben, mely börtöntűrő képességét befolyásolná.

A szakértők a szakvéleményüket a korábbi - a védő által felkért - szakértők szakvéleményében foglaltak ismeretében készítették el, mely szakvéleményt okirati bizonyítékként értékelte a másodfokú bíróság.

A Fővárosi Ítéltábla a védelmi perorvoslatok alapján eljárva a Be. 348. § (1) bekezdésére figyelemmel a Fővárosi Bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást teljes terjedelmében felülbíráta.

Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályokat lényegében megtartotta, de az I. r. vádlott vonatkozásában valóban elmulasztotta a Be. 321. §. (4) bekezdését alkalmazását, ez azonban csak relatív eljárási szabálysértés, amely az érdemi döntés meghozatalát nem befolyásolta, különös tekintettel arra, hogy a hosszadalmas elsőfokú eljárás során a védelem jogai biztosítva voltak, a védekezés joga nem csorbult. Egyebekben a vádtól eltérő minősülés megállapítása esetében

sem kötelező a tárgyalás elnapolása a védelem előkészítése érdekében a hivatkozott jogszabályhely alapján.

A vád törvényességét, valamint az ítéleti tényállás vádhoz hasonló megszövegezését illetően az ítéltábla nem osztotta a XXXI. r. vádlott védőjének az aggályait. A vád szerkesztése - melyet az elsőfokú ítélet is átvett -, egyértelművé teszi, hogy a konkrét hitelügyletek (I. és II. tényállási pont) az ezeket megelőző résszel együtt képezik a teljes történeti tényállást. Ezen belül az ítélet 21. és 22. oldalán az I. pont alatti cselekményekre vonatkozóan kerül kifejtésre a részletes elkövetési mód (az I/1-17. tényállási pontok befejezettsége miatt), amelyet az ítélet a 23. oldalon a II. tényállási pont alatti cselekményekre vonatkozóan külön nem ismétel meg, megelégszik azzal, hogy a 2. bekezdésben található „azonos módszerrel kísérelték meg” kifejezéssel visszautal a már az előzőekben részletesen kifejtettekre (amely a I/1-17. tényállási pontok befejezettsége miatt kétség kívül többletet, illetve eltérő elemeket is tartalmaz, ez azonban nem változtat azon, hogy maga az elkövetés ugyanazon módon történt a kísérleti szakban maradásig a II. pont alatti cselekmények esetén is).

A fentiek szerint ugyanazon szerkesztési mód vonatkozik a vádra és az ítéletre is. Ekként a vádirat és az ítélet is tartalmazta a szükséges mértékben valamennyi a törvényben megkövetelt elemet, ami a tényállásszerű elkövetés megállapításához szükséges volt.

Azaz a vád törvényes a II. tényállási pont alatti cselekményekre vonatkozóan is, mint ahogy ezen okból az ítéleti tényállásba sem kell átemelni az indokolásból semmilyen hiányzó tényállási elemre vonatkozó részt.

A Fővárosi Bíróság megfelelően teljesítette ügyfelderítési kötelezettségét. A rendelkezésre álló bizonyítási anyagot értékelési körébe vonva a bizonyítékokat egyenként és egymással is egybevetve gondosan mérlegelte, és e tevékenységéről részletesen számot is adott.

Okszerűen megindokolta mely bizonyítékokat, mely részükben és miért fogadott el. Az elsőfokú ítélet indokolása mindenre kiterjedő, logikus és nem ellentétes az iratok tartalmával sem.

Az ítéltábla ugyanakkor a tényállást a Be. 352. § (1) bekezdés a/ pontjára hivatkozással az iratok tartalma alapján pontosítja, valamint a másodfokú eljárás során a vádlottak által szolgáltatott adatok, a beszerzett igazságügyi elmeorvos-szakértői vélemény és az új erkölcsi bizonyítvány alapján az alábbiak szerint egészíti ki:

- Az I. r. vádlott időközben elvált, a gyermekei az ő háztartásában vannak;
- A III. r. vádlott szintén elvált;

- A XXXI. r. vádlottat a Balassagyarmati Városi Bíróság a 2009. év november hó 27. napján jogerős 7.B.45/2008/27. számú ítéletével jelentős kárt okozó csalás büntette miatt 2 év börtönre ítélte, melynek végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette. Elkövetési idő 2007. év február hó 11. napja (a másodfokú eljárásban beszerzett erkölcsi bizonyítvány alapján).
- A XXXI. r. vádlott egy Kft-nél dolgozik, havi jövedelme 300.000,- forint;
- A XXXI. r. vádlott sem jelenleg, sem a cselekmény elkövetésének idején nem szenvedett elmebetegségben, tudatzavarban, szellemi leépülésben, személyiségzavarban, azaz olyan kóros elmeállapotban, amely képtelenné tenné vagy korlátozná őt a cselekménye következményeinek felismerésében vagy abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék.
Az értelmi képessége a normalitás alacsony övezetében húzódik, de nem gyengeelméjű. A mindennapi életvitelhez szükséges, praktikus ismeretekkel rendelkezik, azokat megfelelően alkalmazni képes. A XXXI. r. vádlott nem szenved olyan megbetegedésben, amely a börtöntűrő képességét befolyásolná (a másodfokú eljárás során beszerzett igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény alapján);
- A I/1. pont alatti ingatlan értéke 13.600.000,- forint;
- A I/4. pont alatti ingatlan értéke 9.000.000,- forint;
- A I/16. pont alatti ingatlan értéke 6.500.000,- forint;
- A II/4. pont alatti ingatlan értéke 7.500.000,- forint;
- A II/8. pont alatti ingatlan értéke 8.000.000,- forint;
- A II/10. pont alatti ingatlan értéke 10.000.000,- forint;
- A II/17. pont alatti ingatlan értéke 6.000.000,- forint (az elsőfokú bíróság által is elfogadott ingatlan szakértői vélemények alapján, a vádlottakra nézve kedvezőbb ingatlan érték meghatározása alapján, az elsőfokú bíróság által rögzített elvet követve).
- Az ítélet 22. oldalán a 7. bekezdésben az utolsó mondatot azzal kell kiegészíteni, hogy a III. r. vádlott a II. r. vádlottól értékbecslésenként - a jövedelmén felül - külön 30.000,- forint díjazást kapott (a II. és III. r. vádlottak vallomása alapján).

Az ekként pontosított tényállás minden tekintetben megalapozott, és mivel az elsőfokú bíróság eleget tett a törvényben írt indokolási kötelezettségének is, ezért az irányadó volt a fellebbezési eljárásban. A tényállás megállapítását támadó védői és

vádlti fellebbezések a bizonyítékok felülmérlegelését célozták, ami a másodfokú eljárásban nem vezethet eredményre.

Az elsőfokú bíróság kellő részletességgel, alaposan foglalkozott valamennyi vádlott védekezésével, melynek lényege röviden az I., II. és III. r. vádlottak esetében az volt, hogy jóhiszeműen jártak el, az I. r. vádlott - a kétség kívül hiányos - banki szabályokat betartotta, a jövedelmi viszonyokat nem kellett vizsgálnia és nem sejtette, hogy az adósok nem fognak fizetni. A II. r. vádlott a közvetítői szerepét hangsúlyozta azzal, hogy a döntési pozíció a bankot illette, míg a III. r. vádlott a tapasztalatlanságra hivatkozott az értébecsléseket illetően. A tapasztalatlanságával az I. r. vádlott is érvelt, mivel ez a fajta hitelezés új terméke volt a banknak. Végeredményben mindhárom vádlott védekezése szerint a hitelt igénylők tévesztették meg őket.

A megtévesztés jelent meg védekezésüként - csak részben ellenkező oldalról - a XXVII. és a XXXI. r. vádlottak védekezésében is (akárcsak a többi hiteligenylőnél).

Ezzel szemben az elsőfokú bíróság a bizonyítékok elemző értékelésével logikus érveléssel vetette el mérlegelése során ezen vádlotti védekezéseket, rámutatva arra, hogy éppen a visszaélésre lehetőséget adó, hiányos banki szabályozást használták ki csalárd módon a vádlottak és a bünszövetségben történő elkövetéshez közelítő módon tévesztették meg jogtalan haszonszerzés végett a bankot, melyben az I., II. és III. r. vádlott is aktív szerepet vállalt.

Az I. és II. r. - különösen a II. r. - vádlottak vallomásából is egyértelműen kiderül, hogy tisztában voltak a IV. r. vádlottnak és a hitelt felvevők közötti kapcsolatnak a mibenlétével, az eljárás során elhunyt IV. r. vádlottnak a szerepével, azzal, hogy jelentős részben ki, illetve mi állt a hitelügyletek hátterében.

Ezt az egyes adósok (további vádlottak) vallomásai is alátámasztották, melyek közül a leginkább a VIII. r. vádlott által elmondottak világítottak rá a vádlotti tevékenységre.

Ettől a ponttól kezdve nyilvánvaló, hogy jóhiszemű, tapasztalatlan vagy éppen megtévesztettkénti eljárásról semmiképpen sem lehet szó, a védekezésüket ez is kétség kívül cáfolta.

A Fővárosi Bíróság indokolásának szóhasználata pl. „tudnia kellett”, „nehezen hihető”, stb. a bíróságnak a bizonyítékokból levont logikus következtetéseit jelölik, a feltételes mód semmit sem ront le a helytálló érveléséből, amelyek alapján a tényállásában határozott, egyértelmű megállapításokat rögzített.

Az elsőfokú bíróság a fentiek szerint, valamint a további vádlottak, ezen túlmenően a tanúk vallomásai, a nyomozás során, illetve a bíróság által bevont igazságügyi ingatlanszakértők és az okirati bizonyítékok alapján megalapozottan vetette el a vádlottak védekezését.

Az elsőfokú bíróság mindenben helytálló bizonyíték értékelését nem kívánja megismételni az ítélőtábla, legfeljebb annyit jegyez meg, hogy valamennyi kétséges

hitelügylet esetében - bár a túlzó értékbecslés egyes ingatlanoknál nagyobb összegű hitelt is lehetővé tett volna - a kért és az I. tényállási pont alatti esetekben kapott hitel összege a 20.000.000,- forintot nem haladta meg, ami lehetővé tette, hogy az I. r. vádlott kompetenciájából (fiókvezető) ne kerüljön ki a döntés a hitelfolyósításról és ne kelljen megküldeni a hiteldossziák teljes anyagát a banki hitel főosztálynak.

Ezen körülményből - a terhelő bizonyítékokkal összefüggésben - ugyancsak a vádlottak (I., II. r.) bűnös szándékára, illetve a cselekmények komolyabb ellenőrzés alóli elfedésére vonható következtetés.

A III. r. vádlott pedig a tapasztalatlansága okán sosem lefelé, hanem mindig felfelé (adott esetben kirívó mértékben) tévedett, ami szintén a csalárd szándékot mutatja. Érdemes összevetni a befejezett és a kísérleti szakban maradt cselekmények értékbecsléseit, jól látható, hogy amíg a vádlottak lényegében külső kontroll nélkül tevékenykedtek (I. tényállási pont) általános a kirívóan magas értékbecslés, míg az új munkatárs, 1.sz. tanú eljárásától kezdve (II. tényállási pont) az értékbecslések, bár a bűncselekmény megítélése szempontjából változatlanul túlzók és alaptalanok maradtak, már nem voltak olyan feltűnően magasak, mint korábban. Nyilvánvaló a bizonyítás anyagából, hogy ekkora már jelentkeztek a visszafizetésbeli problémák is a korábbi hiteleknel, ami a lebukás veszélyét növelte, 1.sz. tanú fellépésén túlmenően. Ezen körülmények az I., II. és III. r. vádlottak összehangolt, tudatos tevékenységét mutatják.

Azt pedig az elsőfokú ítélet is kiemelte, hogy a vádlottak tapasztalatlanságra, rossz banki utasításra, jóhiszeműsége utaló védekezésének egyik kétség kívül önmagáért beszélő cáfolata, hogy amikor már tudott volt, hogy 1.sz. tanú révén „kívülről jött szakember” áll a munkába egy hétfői napon - nyilván könnyítve így, legalábbis a vádlotti védekezés szerinti több munkafeladat okozta nehéz helyzetben - ennek ellenére (de valójában éppen ezért) még az előző hét pénteki napján 12 darab ingatlant bejártak és az I. r. vádlott el is bírálta pozitívan - nem bevonva az 1. sz. tanút - a nyilvánvalóan alaptalan kérelmeket.

Az elsőfokú bíróság a XXVII. r. és a XXXI. r. vádlottak esetében is megfelelő érveléssel vetette el a megtévesztésre, nem tudásra vonatkozó védekezésüket, ahhoz legfeljebb annyit kell hozzáfűzni a felvett bizonyítás alapján, hogy az ítéletábra kirendelése alapján eljáró igazságügyi elmeorvos-szakértők véleménye szerint sem lehet más következtetésre jutni a XXXI. r. vádlott cselekvősege, bűnössége kapcsán, mivel a XXXI. r. vádlott nem szenvedett az elkövetéskor (sem) Btk.24. §-ában írt kóros elmeállapotban. Egyebekben a XXXI. r. vádlott részbeni ténybeli beismerő vallomása is terhelő volt a II. r. vádlottra és társaira.

A Fővárosi Bíróság a kérdéses ingatlanok értékének meghatározását illetően is rendkívül alapos bizonyítást vett, új ingatlan szakértőket is bevont az eljárása során, a szakértőket párhuzamosan is meghallgatta, a szakvéleményeket többször kiegészítette, az ítélet indokolásában helytálló érveléssel foglalt állást ezen szakértőknek a lényegét tekintve egyező, csak kisebb eltéréseket mutató szakvéleményeiben foglaltak mellett. Helytálló volt az az álláspontja is, hogy

valamennyi esetben, ha eltérés adódott, akkor a vádlottak számára kedvezőbb értéket vette a tényállása alapjául, e téren azonban kisebb pontosításokra szorult a tényállás, mivel nyilván elírás folytán ezen elv néhány esetben megtört.

A I/1. és 2. pont alatti tényállások esetében a bizonyítás anyaga egybevágh a további tényállási pontok alatt szereplő hitelügyletekével, így azok megítélésén személy által meghatározott - még szintén magas - értékek sem változtatnak, az erre vonatkozó védelmi érvelések, ezért nem voltak elfogadhatók.

A fellebbezéssel érintett vádlottak bűnösségét a Fővárosi Bíróság okszerűen állapította meg, arra nincs kihatással a más személlyel szemben megszüntetett nyomozás. A cselekmények minősítése törvényes.

A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy a vádlottak cselekménye a csalás bűntettének törvényi tényállását merítette ki - szemben a hűtlen kezelés bűncselekményével - mivel a megvalósított cselekményeket elsősorban a haszonszerzési célzattal történő tévedésbeejtés jellemezte, melynek következtében a sértett banknak kára keletkezett, az okozati összefüggés egyértelműen megállapítható volt.

A bírói gyakorlat is ekként foglalt állást abban az esetben, ha a hitelintézet vezetője a hitelfelvétel fedezetének (egyéb körülmények) megléte tekintetében közreműködik a hitelintézet tévedésbe ejtésében és tisztában van azzal, hogy a kölcsön felvevőjénél a visszafizetés reális feltételei nincsenek meg, azaz ilyenkor társtettesként elkövetett csalás bűncselekményében állapítandó a bűnösség (BH2011.59.)

Valamennyi részecselekménynél a bank a sértett, ezért folytatólagos az I., II. és III. r. vádlottak által elkövetett bűncselekmény, amit az elsőfokú bíróság elmulasztott feltüntetni a rendelkező részben, ellenben az indokolásában helyesen állapított meg.

A védelem által a folytatólagosság kapcsán hivatkozott bírósági határozatok, illetve bírói gyakorlat a tettesi alapcselekményekhez igazodó részesi elkövetésre igaz, azonban jelen ügyben az I. és II. r. vádlott maga is tettesi, társtettesi magatartást fejtett ki, amelyhez a III. r. vádlott részesként kapcsolódott, így esetükben a hivatkozott bírósági határozatok nem lehetnek helytállóak. Lényegében ugyanez vonatkozik az üzletszerűség megállapíthatóságával kapcsolatban kifejtett védői aggályokra is, mivel az üzletszerűség csak abban az esetben nem lenne megállapítható, ha az I-II. (és III. r) vádlottak csupán részesként kapcsolódnának az egyes hiteligénylők alapcselekményeihez. Jelen esetben azonban nem ezt állapította meg az elsőfokú bíróság az I. és II. r. vádlott (és részesként ahhoz kapcsolódó III. r. vádlott) tevékeny, tényállásszerű elkövetői magatartása kapcsán, így helyes az üzletszerűség megállapítása is.

Az üzletszerűség feltételeként megkívánt rendszeres haszonszerzésre törekvés más személy vagyoni gyarapodása érdekében elkövetett cselekmények esetében is

megállapítható. Üzletszerűen elkövetettnek minősül ezért annak a cselekménye, aki munkakörét felhasználva, csalás elkövetése révén maga vagy más részére törekszik rendszeres anyagi hasznot biztosítani (BH2008.174.). A csalás büntette megvalósulásának nem akadálya, hogy a vagyoni előny nem a megtévesztő kezéhez jut. (EBH2003.841.).

Mindebből következően nem volt, nincs törvényi akadálya annak, hogy az I. r. vádlott terhére a csalás büntettét megállapítsa az elsőfokú bíróság független attól, hogy saját közvetlen haszna nem merült fel a bizonyítás anyaga alapján, mint ahogyan a II. r. vádlott cselekvősege sem merült ki a (jóhiszemű) közvetítői tevékenységben. Az irányadó tényállás szerint az elkövetett bűncselekmények minden részletével tisztában voltak, ennek megfelelően szándékegységben, céltudatosan cselekedtek.

Azt szükséges rögzíteni - bár ez irányú álláspontját a II. r. vádlott védője indokoltan visszavonta -, hogy az üzletszerűség és a folytatólagosság egyidejű megállapítása sem az elkövetéskor, sem a jelenleg hatályos törvényi szabályozásnak megfelelő bírói gyakorlat szerint sem kizárt.

A II. és III. r. vádlottak esetében a csalárd magatartáson alapuló, látszólag törvényes megbízási szerződések, azokban foglalt sikerdíjak, nem teszik jogszerűvé a nyilvánvalóan csalás büntettét megvalósító magatartásukat. Ekként a jogszerűnek tűnő szerződéses sikerdíj is lehet jogtalan haszon, ha maga a hitelügylet, amin alapul, csalás büntettének elkövetésével valósul meg.

A védelem által említett jogesetnél alapvetően hiányzott a tévedésbeejtő magatartás, ellentétben a jelen ügygel. Egyébként a II. és III. r. vádlott nyilvánvalóan érdekelt volt a csalárd hitelügylet végig vitelében, mivel a hiteligénylők jogtalan haszna képezte az alapját az ő jogtalan hasznuknak is, az pedig másodlagos, hogy azt sikerdíjnak vagy külön díjazásnak hívják, ami mögött még - a bankot tévedésbeejtő - munka is állhat. Azaz a büntetőjogi megítélés szempontjából a csalárd üzletszerzés a meghatározó, nem annak jogszerűnek tűnő „lepapírozása”.

Az I., II. és III. vádlottak folytatólagosan követték el a bűncselekményt, így az elkövetési összegeket összesíteni kell. Mivel a befejezett és a kísérleti szakban maradt cselekmények együttesen sem haladják meg az 500.000.000,- forintot (viszont a befejezett cselekmények az 50.000.000,- forintot igen) így a bírói gyakorlatnak megfelelően az adott minősítésen belül a bűncselekménynek a befejezett alakzatát kell megállapítani, a részben kísérleti szakban maradásra utalás nélkül. Ellenben az enyhítő körülmények között nyilván szükséges mindezt figyelembe venni. Amennyiben az összesített érték az 500.000.000,- forintot meghaladta volna, akkor a súlyosabb minősülés szerinti csalás büntettének a kísérletét lehetett volna megállapítani, jelen esetben azonban ez nem merült fel.

A csalás esetében az elkövetési érték, azaz a kár mértéke a csalárd módon felvett hitel, illetve a felvenni célzott hitel mértéke, az egyéb védelmi felvetések e körben nem helytállóak (pl.: üzleti költség, nettó kár, stb.) Az egyes esetekben befizetett kisebb mértékű törlesztő részletek, illetve az árverés útján befolyt összeg a kárenyhítés körében értékelendő enyhítő körülmény.

A II. tényállási pontban rögzített cselekmények vonatkozásában felvetett védői észrevételek kapcsán az ítélet tábla is azt állapította meg, hogy kétség kívül rögzítette az elsőfokú bíróság a tényállásában azt, hogy az I. és II. r. vádlott egyeztetett a II. tényállási pont cselekményei előtt, azonban ennek ellenére folyt tovább a hitelezési ügymenet, annak elutasítására csak a külső kontrollt jelentő 1. sz. tanú elutasításra vonatkozó véleménye közlése után került sor, így önkéntes elállásról nem lehetett szó egyik vádlott esetében sem.

A büntetés kiszabása körében figyelembe veendő körülményeket az elsőfokú bíróság lényegében helyesen sorolta fel, azt mindössze azzal kell kiegészíteni, hogy további enyhítő körülmény az, hogy a II. pont alatti tényállások esetében a cselekmények kísérleti szakban maradtak, illetve ugyancsak további enyhítő körülményként kell értékelni az elsőfokú ítélet kihirdetése óta bekövetkezett további időmúlást is.

Mindezek alapján az I. r., a II. r. és a III. r. vádlott esetében az enyhítő körülmények jelentős súlyára, különös tekintettel a rendkívüli időmúlásra, a Fővárosi Ítélet tábla az elsőfokú bíróság által, már enyhítő szakasz alkalmazásával kiszabott szabadságvesztés tartamát is eltúlzottnak találta és azt - mivel a büntetés céljának eléréséhez ez is elégséges - enyhítette, míg a XXVII. és a XXXI. r. vádlott esetében a szintén enyhítő szakasz alapján kiszabott, nyilvánvalóan csekélyebb mértékű büntetés, a személyükben rejlő társadalomra veszélyességnek és a bűncselekmény tárgyi súlyának megfelelő mértékben került kiszabásra, így annak további enyhítése nem indokolt.

A XXVII. r. vádlottal szemben kiszabott 7 hónap börtönbüntetést az ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság próbaidőre felfüggesztette, azonban a rendelkező részben ez nem szerepel - vélhetően elírás folytán, mivel a XVII. r. vádlott viszont kétszer került feltüntetésre a szabadságvesztéseket felfüggesztő rendelkezésnél - ezért ezen szabadságvesztés büntetést felfüggesztett büntetésnek tekintette az ítélet tábla.

A III. r. vádlott születési neve nem került feltüntetésre, ezért azt az ítélet tábla pótolta.

Az ítélet egyéb járulékos rendelkezései törvényesek.

A Fővárosi Ítélet tábla a fentiekre tekintettel a Fővárosi Bíróság ítéletét a Be. 372. § (1) bekezdése alapján részben megváltoztatta, az egyéb - törvényes - rendelkezéseit pedig a Be. 371. § (1) bekezdése értelmében helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséggel kapcsolatos rendelkezés a Be. 381. § (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2012. év május hó 17. napján

Dr. Rédei Géza s.k.
a tanács elnöke

Dr. Bartkó Levente s.k.
előadó bíró

Dr. Mató Ágnes s.k.
bíró

A Fővárosi Bíróság 17.B.158/2006/200. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.79/2011/30. számú ítéletében írt változtatás mellett az I. r., a II. r., a III r., a XXVII. r. és a XXXI. r. vádlottal szemben jogerős és - a XXVII. r. vádlott tekintetében a fel nem függesztett részében - végrehajtható.

Budapest, 2012. év május hó 17. napján

Dr. Rédei Géza s.k.
a tanács elnöke